

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

ดนตรีเป็นศาสตร์และศิลป์ที่มีพัฒนาการยาวนาน กล่าวคือเมื่อมนุษย์เกิดขึ้นในโลก ดนตรีก็เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับมนุษย์ ด้วยเหตุผลที่ว่ามนุษย์มีเสียงร้องซึ่งถือว่าเป็นเสียงดนตรีชนิดหนึ่ง ดังนั้น ดนตรีจึงเป็นศิลปะที่สามารถสร้างความสุนทรีย์แก่จิตใจและความรู้สึกของมนุษย์จากการได้ยิน ขณะเดียวกันดนตรียังสร้างความสุนทรีย์แก่พืชบางชนิดได้ด้วย ความสุนทรีย์ดังกล่าวถูกจัดอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ กันและสามารถสะท้อนถึงความเป็นอยู่ วัฒนธรรมและความเจริญของกลุ่มชนในสังคมโลกด้วย

ในระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมา ระบบการศึกษาของไทยมีการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ดนตรีเป็นวิชาหนึ่งที่เปิดสอนในโรงเรียนและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว นักเรียนสามารถเลือกเรียนดนตรีได้ทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากล โรงเรียนส่วนมากมีการสอนเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าและมีวงดนตรีที่เรียกว่าวงโยธวาทิต ปัจจุบันโรงเรียนหลายแห่งเริ่มมีการสอนเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายตะวันตก ได้แก่ ไวโอลิน วิโอลา เชลโล และดับเบิลเบส เครื่องดนตรีดังกล่าวเมื่อนำมาเล่นรวมกันเป็นกลุ่มเรียกว่าวง String Orchestra เมื่อนำเอาเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่ามาเล่นร่วมกับเครื่องสายจึงเกิดเป็นวงดนตรีขนาดใหญ่เรียกว่าวง Symphony Orchestra

เครื่องสายตะวันตกที่ใช้เล่นในวง String Orchestra และวง Symphony Orchestra ประกอบด้วย ไวโอลิน วิโอลา เชลโล และดับเบิลเบส เป็นเครื่องดนตรีที่ต้องใช้เวลาในการฝึกฝนนานกว่าจะเกิดความชำนาญ ครูสอนเครื่องสายตะวันตกจึงต้องมีความรู้ความสามารถและมีเทคนิคการสอนที่ดี ตลอดจนมีความอดทนอย่างมากในการสอนจึงจะทำให้ผู้เรียนสามารถเล่นดนตรีประเภทเครื่องสายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มนุษย์มีพรสวรรค์หรือความถนัดในด้านต่าง ๆ แตกต่างกันติดตัวมาแต่กำเนิด การเล่นเครื่องดนตรีเป็นทักษะที่มนุษย์สามารถฝึกฝนได้ ความถนัดทางดนตรีอาจจะสืบสานทางมรดกจากบิดามารดาที่เป็นนักดนตรีซึ่งเป็นไปตามกฎแห่งพันธุกรรม หรือความถนัดอาจจะเกิดจากสิ่งแวดล้อมหลายอย่างประกอบกัน สภาพแวดล้อมเป็นสิ่งที่สำคัญในการส่งเสริมความสามารถที่ติดตัวมาแต่กำเนิดให้เด่นชัดมากยิ่งขึ้น นักดนตรีเอกของโลกหลายคนเช่น ทอสกาินี (Toscanini) รูบินส์ไตน์ (Rubinstien)

และชนเบล (Schnabel) ไม่ได้เกิดจากตระกูลนักดนตรีแต่อย่างใด แต่มีความสามารถทางด้านดนตรี จนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วโลก เนื่องจากบุคคลดังกล่าวอยู่ในสิ่งแวดล้อมของดนตรี (Heurle, 1970 และ Dillon, 1973)

นักการศึกษาดนตรีที่มีแนวคิด ทฤษฎี และวิธีการสอนดนตรีเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปมีดังนี้

เอมิล จาร์ค ดาลโครซ (Emile Jaques-Dalcroze ค.ศ. 1865 - 1950) เป็นนักการศึกษาดนตรีชาวสวิสเซอร์แลนด์ มีความเชื่อว่า "ร่างกายของมนุษย์คือเครื่องดนตรีชิ้นแรก ดังนั้นเครื่องดนตรีชิ้นแรกควรเป็นเครื่องดนตรีที่ถูกใช้ก่อนเครื่องดนตรีชนิดอื่นใด" (Hargreaves, 1988) ดาลโครซเสนอวิธีการการสอนดนตรีโดยใช้ Eurhythmics คือการสอนดนตรีโดยใช้ระบบจังหวะเพื่อตอบสนองพัฒนาการของร่างกาย

โซทาล โคโด (Zoltan Kodaly ค.ศ. 1882 - 1967) เป็นนักการศึกษาดนตรีชาวฮังการี มีความเชื่อว่า "การร้อง การอ่านและการเขียนทางดนตรี สามารถนำไปใช้กับชีวิตประจำวันและเป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ได้" วิธีการสอนดนตรีดังกล่าวนี้ได้รับการยอมรับให้บรรจุอยู่ในหลักสูตรดนตรีทั่วประเทศฮังการีและขยายไปยังประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก นอกจากนั้นยังแนะนำว่าควรจะใช้เพลงพื้นเมืองของตนเองเป็นสื่อในการสอนร้องเพลง (Mark, 1986)

คาร์ล ออฟ (Carl Off ค.ศ. 1895-1982) เป็นนักการศึกษาดนตรีชาวเยอรมันมีความเชื่อว่า "จังหวะเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของการเรียนดนตรี" ดังนั้นผู้เรียนดนตรีจึงควรเริ่มต้นจากจังหวะก่อนเพื่อนำไปสู่การสร้างสรรคการแต่งจังหวะและทำนองที่เป็นจังหวะใหม่ ทั้งคาร์ล ออฟ (Carl Off) และโซทาล โคโด (Zoltan Kodaly) ได้สนับสนุนและแนะนำให้ใช้เพลงพื้นเมือง เพลงกล่อมเด็กและเพลงเด็กในการเรียนดนตรี (Mark, 1986)

ชินอิจิ ซูซูกิ (Shinichi Suzuki ค.ศ. 1898-1998) เป็นนักการศึกษาดนตรีชาวญี่ปุ่น มีความเชื่อว่า "เด็กทุกชาติสามารถพูดภาษาท้องถิ่นของตนเองได้อย่างคล่องแคล่วโดยไม่ต้องคำนึงถึงความสามารถ การกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ยากจะกลายเป็นสิ่งที่ง่ายหากเกิดจากความปรารถนาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง ความสามารถในการเรียนรู้มีเท่า ๆ กันทุกคน เหมือนกับการเรียนภาษาพูดจากมารดาซึ่งเป็นวิธีทางธรรมชาติในการพัฒนาบทบาทของพฤติกรรม" (Dowley, 1980)

วิธีการสอนดนตรีดังกล่าวข้างต้นเป็นวิธีการสอนดนตรีซึ่งเป็นไปอย่างธรรมชาติ ส่วนหนึ่งมาจากสภาพแวดล้อมซึ่งมีความสำคัญในการส่งเสริมความสามารถของบุคคลที่มีระดับความถนัดทางดนตรีมากน้อยแตกต่างกันให้ปรากฏชัดมากยิ่งขึ้น การใช้ระบบการเรียนการสอนดนตรีตามที่

นักการศึกษาดนตรีข้างต้นนำเสนอ สามารถใช้ได้ผลดีมากกว่านักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (Dowley, 1980)

จากการที่ผู้วิจัยมีประสบการณ์การสอนดนตรีโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนเครื่องสายตะวันตกมากกว่า 25 ปี พบว่าการใช้ระบบการสอนดังกล่าวข้างต้นกับเด็กไทย ไม่เกิดผลดีเท่าที่ควรทั้งนี้เพราะสภาพแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมไทยมีความแตกต่างจากต่างประเทศ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการค้นคว้าหาวิธีการสอนดนตรี สำหรับนักเรียนไทยซึ่งใช้วิธีผสมผสานระหว่างวิธีการและเทคนิคการสอนตามแบบที่นักการศึกษาดนตรีข้างต้นเสนอไว้แล้ว กับวิธีการและเทคนิคใหม่ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เทคนิคที่เรียกว่า Piecercise ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกเล่นแบบฝึกหัดควบคู่ไปกับการเล่นบทเพลง โดยใช้เพลงพื้นบ้านสำเนียงไทยภาคเหนือและเพลงไทยบางเพลงเป็นสื่อในการเรียนการสอน ซึ่งคาดว่าวิธีการและเทคนิคที่พัฒนาขึ้นจะเป็นนวัตกรรมทางการสอนเครื่องสายตะวันตก ที่จะช่วยให้เด็กไทยสามารถพัฒนาทักษะการเล่นเครื่องสายตะวันตกได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทดสอบประสิทธิภาพการสอนเครื่องสายตะวันตกโดยการใช้เทคนิคการสอนแบบ Piecercise ซึ่งเป็นเทคนิคการสอนแบบใหม่ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น
2. เพื่อสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนเครื่องสายตะวันตกด้วยเทคนิคการสอนแบบ Piecercise

สมมติฐานของการวิจัย

การเปรียบเทียบประสิทธิผลของการสอนเครื่องสายตะวันตกโดยใช้เทคนิค Piecercise กับเทคนิคการสอนแบบทั่วไป ผู้วิจัยได้บูรณาการแนวคิดเกี่ยวกับการสอนเครื่องสายตะวันตก ทฤษฎีการสอนดนตรี หลักการสอนเครื่องสาย แนวคิดเกี่ยวกับการสอน รูปแบบการสอน การร่วมมือของผู้เรียนและผู้สอน รวมทั้งเอกสาร กระบวนการ บรรยากาศในการสอน ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลของการสอนเครื่องสายตะวันตกโดยใช้เทคนิค Piecercise กับเทคนิคการสอนแบบทั่วไป จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ 3 ประเด็นคือ

1. กลุ่มทดลองสามารถเล่นเพลงที่มีความถูกต้องของระดับเสียง(Accuracy) ลักษณะการผลิตเสียงที่เต็มแน่น (Full tone) และสามารถเล่น Dynamics ได้ชัดเจนกว่ากลุ่มควบคุม
2. กลุ่มทดลองสามารถเล่นบันไดเสียงที่แม่นยำและมีน้ำเสียงถูกต้อง มากกว่ากลุ่มควบคุม
3. กลุ่มทดลองสามารถอ่านโน้ตอย่างฉับพลัน (Sight-reading) ได้อย่างถูกต้องแม่นยำกว่ากลุ่มควบคุม

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

Piecercise หมายถึง บทเพลงที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างทำนองเพลงและแบบฝึกหัด ซึ่งผนวกเข้าเป็นเนื้อเดียวกัน ซึ่งเมื่อนำไปบรรเลงผู้บรรเลงจะมีโอกาสฝึกฝนทักษะการเล่นทำนองเพลง และฝึกเทคนิคต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน

เครื่องสายตะวันตก หมายถึง เครื่องดนตรีที่ใช้ในวง Strings Orchestra ทั่วไปประกอบด้วย Violin Viola Violoncello และ Double Bass ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทดลองใช้กับเครื่องดนตรีชนิดเดียวคือ Violin

โน้ตสากล หมายถึง สัญลักษณ์ที่ใช้แทนแบบฝึกหัดหรือทำนองเพลง ที่นักดนตรีหรือผู้เรียนดนตรีต้องตีความหมายออกมาเป็นทำนองโดยการบรรเลงผ่านทางเครื่องดนตรีหรือเสียงร้อง

เพลงไทย หมายถึง เพลงที่แต่งขึ้นโดยใช้สำเนียงไทย อาจจะมีการผสมผสานดำเนินดนตรีของชาติตะวันออกอื่น ๆ ด้วยก็ได้ นิยมใช้เครื่องดนตรีไทยบรรเลง ปกติเรียกว่าเพลงไทยเดิม การบันทึกโน้ตเพลงจะบันทึกเป็นอักษรไทย เช่น ด-ร-ม หรือตัวเลข เช่น 1-2-3 เป็นต้น

เพลงพื้นบ้านสำเนียงไทยภาคเหนือ หมายถึง เพลงโบราณของชาวบ้านภาคเหนือ แต่งโดยศิลปินชาวไทยล้านนามีสำเนียงของภาคเหนือ หรือเพลงที่แต่งขึ้นใหม่แต่มีสำเนียงของภาคเหนือ มีวัตถุประสงค์การใช้เพลงที่ต่างกันออกไป ส่วนใหญ่จะใช้ร้องหรือบรรเลงโดยเครื่องดนตรีพื้นเมือง มีการสืบทอดเพลงเหล่านี้ต่อ ๆ กันมา บางเพลงทราบนามผู้แต่งแต่บางเพลงไม่ปรากฏนามผู้แต่ง ลักษณะเพลงส่วนมากเป็นเพลงสั้น

เทคนิคการสอนแบบทั่วไป หมายถึง การสอนไวโอลินตามตำราที่มีผู้แนะนำไว้แล้วว่าควร จะสอนอย่างไรและการสอนไวโอลินตามแบบที่เคยสอนต่อ ๆ กันมา

เทคนิคการสอนแบบ Piecercise หมายถึง การสอนไวโอลินที่ผสมผสานแบบฝึกหัดกับบทเพลงเข้าด้วยกัน โดยผู้เรียนจะได้เรียนแบบฝึกหัดไปพร้อม ๆ กับบทเพลง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาบทเพลงและแบบฝึกหัดขึ้นมาใหม่เรียกว่า Piecercise เพื่อให้ในการเรียนการสอนแบบนี้โดยเฉพาะ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบประสิทธิผลของการสอนเครื่องสายตะวันตกโดยใช้เทคนิค Piecercise กับเทคนิคการสอนแบบทั่วไป” มีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ด้านประชากร

ประชากรคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย จำนวน 663 คน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัยจำนวน 40 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบไม่เฉพาะเจาะจง

2. ด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มีการศึกษาประสิทธิผลของการสอนเครื่องสายตะวันตกโดยใช้เทคนิค Piecercise และสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนเครื่องสายตะวันตกด้วยเทคนิคการสอนแบบ Piecercise โดยมีตัวแปรต้นคือการสอนเครื่องสายตะวันตกโดยใช้เทคนิค Piecercise ตัวแปรตามคือประสิทธิผลการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียน

สถานที่ทำการวิจัย คือ อาคารเรียนชั้นสอง ตึกเฮย์ ภายในโรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย

ระยะเวลาทำการวิจัย ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2548 – เดือนสิงหาคม 2549

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เทคนิคการสอนแบบ Piecercise เป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งของครูผู้สอนเครื่องสายตะวันตก ที่สามารถนำไปใช้ในการสอนเครื่องสายตะวันตกได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. นักเรียนเครื่องสายตะวันตกที่เรียนโดยใช้เทคนิค Piecercise มีพัฒนาการในการเล่นที่ดีกว่าการเรียนด้วยวิธีอื่น
3. เพลงพื้นบ้านสำเนียงไทยภาคเหนือได้รับการเผยแพร่อย่างกว้างขวางครูผู้สอนและนักเรียนเห็นคุณค่าของบทเพลงประเภทนี้